

บทที่ 5

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษา ในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

สถาบันอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่นำรายได้จากภายนอกเข้ามาสู่พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ผ่านการใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ทั้งการใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษาเอง การใช้จ่ายของนักศึกษา บุคลากร รวมไปถึงผู้มาติดต่อและใช้บริการ ซึ่งมีรูปแบบการใช้จ่ายในลักษณะที่ต่างกันออกไป การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะวิเคราะห์และแสดงให้เห็นผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร โดยได้ทำการศึกษาการใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสถาบันอุดมศึกษา คำนวณหารายได้จากการใช้จ่ายของนักศึกษา และบุคลากรที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา รวมไปถึงการคำนวณค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายนำไปสู่การศึกษารูปแบบกิจกรรมและลักษณะของชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เข้าใจผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ต่อไป

5.1 การใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา

การใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะสร้างให้เกิดรายได้และการจ้างงานในชุมชนซึ่งสถาบันอุดมศึกษาดังอยู่นั้น สามารถจำแนกตามผู้ใช้จ่าย ได้ดังนี้

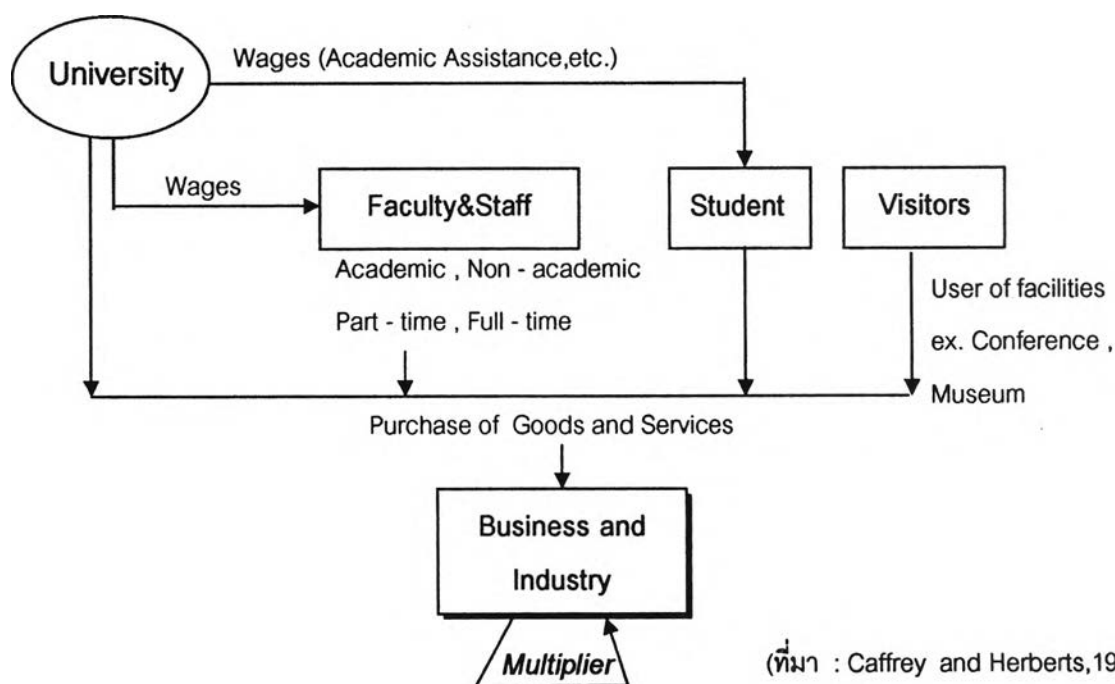
1) การใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษา จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพื้นที่ โดยผลกระทบทางตรงคือการซื้อสินค้าและบริการ รวมไปถึงการก่อสร้างอาคารในมหาวิทยาลัย ส่วนผลกระทบทางอ้อมคือค่าใช้จ่ายที่ให้กับอาจารย์ บุคลากร และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย โดยงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีของมหาวิทยาลัยนั้นมีจำนวนมาก ซึ่งที่มาของงบประมาณของมหาวิทยาลัยของรัฐนั้นมาจากรายได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาเพียงบางส่วนกับงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่วนงบประมาณของมหาวิทยาลัยเอกชนนั้นมาจากรายได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาและเงินกู้จากสถาบันการเงิน เนื่องจากข้อจำกัดในการจัดเก็บข้อมูลและการจำแนกพื้นที่ในการใช้งบประมาณ จึงไม่สามารถคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ แต่จากตัวเลขงบประมาณรายจ่ายรวม ในปีงบประมาณ 2548 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ซึ่งมีงบประมาณรายจ่าย 1,488 , 459 และ 115 ล้านบาท ตามลำดับ ก็แสดงให้เห็นว่าน่าจะสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจในพื้นที่ค่อนข้างมาก โดยงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งจะตกเป็นของบุคลากรของมหาวิทยาลัยซึ่งจะมีการใช้จ่ายในพื้นที่ต่อไป

2) การใช้จ่ายของนักศึกษา นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นกลุ่มของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีจำนวนมากที่สุด โดยที่มาของเงินซึ่งนักศึกษานำมาใช้จ่ายเกือบทั้งหมดมาจากรายได้ของผู้ปกครอง นักศึกษาเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดผลกระทบในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ โดยรูปแบบการใช้จ่ายของนักศึกษานอกจากจะมาจากความต้องการพื้นฐานแล้ว ส่วนหนึ่งคาดว่าจะมาจากพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างไรนั้น เป็นประเด็นที่จะทำการศึกษาต่อไป

3) การใช้จ่ายของอาจารย์และบุคลากร ประชากรกลุ่มนี้มีรายได้มาจากค่าจ้างและเงินเดือนที่ได้รับมาจากสถาบันอุดมศึกษา จึงถือว่าเป็นผลกระทบทางอ้อม โดยการใช้จ่ายของอาจารย์และบุคลากรก็คาดว่าจะเป็นการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ แต่จะมีการใช้จ่ายในส่วนที่ต้องส่งให้ครอบครัวเพิ่มเติมเข้ามา โดยพฤติกรรมการใช้จ่ายของคนกลุ่มนี้คาดว่าจะมีความรอบคอบและประหยัดมากกว่านักศึกษา เนื่องจากเป็นผู้หารายได้มาเองและมีภาระความรับผิดชอบมากขึ้น

4) การใช้จ่ายของผู้มาติดต่อหรือทำกิจกรรมภายในสถาบันอุดมศึกษา มีลักษณะเดียวกับการใช้จ่ายของนักศึกษา แต่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ไม่มากนัก เนื่องจากไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ประจำในพื้นที่

5) การใช้จ่ายของประชาชน เมื่อประชาชนได้รับรายได้จากการใช้จ่ายของกลุ่มต่างๆ ข้างต้น ก็จะมีการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ในชุมชน

แผนภูมิ 5.1 แสดงการใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา

5.2 รายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

เมื่อประชากรได้ใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการในพื้นที่ใด ๆ จะมีการนำรายได้นั้นไปใช้ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ในพื้นที่ จึงทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มของรายได้ตามมา การคำนวณรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของประชากรในพื้นที่ศึกษา นั้น ทำการคำนวณโดยนำร้อยละของการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ และร้อยละการใช้จ่ายรวม ไปคูณด้วยอัตราส่วนมูลค่าเพิ่มซึ่งนำมาจากตารางบัญชีเข้า-บัญชีออกของประเทศไทย ปี พ.ศ.2541 ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ดูหลักการคำนวณอย่างละเอียดในบทที่ 3 หัวข้อ 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล) ดังสมการ

$$D_{nm} = [X_n / 100] \times [L_{nm} / 100] \times V_n$$

โดยที่	m	=	เขตพื้นที่ศึกษา
	n	=	ประเภทของการใช้จ่าย
	X_n	=	ร้อยละของการใช้จ่ายประเภท n จากรายจ่ายทั้งหมด
	L_{nm}	=	ร้อยละของการใช้จ่ายประเภท n ในพื้นที่ m
	D_{nm}	=	รายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายต่อหน่วย n ในพื้นที่ m
	V_n	=	อัตราส่วนมูลค่าเพิ่ม (Value Added Ratio)

เนื่องจากการคำนวณรายได้ที่เกิดขึ้นได้ต่อการใช้จ่ายเงิน 1 บาท ได้ผลของรายได้ที่เกิดขึ้นมาค่อนข้างต่ำมาก ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูล จึงสรุปข้อมูลรายได้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันเกิดจากการใช้จ่าย 100 บาท

5.2.1 นักศึกษา

1) นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

เมื่อนักศึกษามีการใช้จ่ายเงิน 100 บาทในแต่ละเดือน จะทำให้เกิดรายได้ขึ้นในย่านรังสิตมากที่สุด คือ 15.22 บาท รองลงมาคือกรุงเทพมหานคร 9.48 บาท และมีการกระจายรายได้ลงในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ได้แก่ ย่านบางชัน ย่านประตูน้ำ พระอินทร์ ย่านธัญบุรี และย่านคลองหลวง มีรายได้เกิดขึ้น 6.49 6.26 5.41 และ 2.59 บาท ตามลำดับ โดยจะสังเกตได้ว่าย่านคลองหลวงได้รับรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่าชุมชนอื่นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากไม่มีหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และนักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งต่างจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ที่นักศึกษาพักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยค่อนข้างมาก

จึงมีการใช้จ่ายในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษามากตามไปด้วย ส่วนในกรณีของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ที่มีการใช้จ่ายในชุมชน ัญบุรีและประตูน้ำพระอินทร์ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งของสถาบัน แม้ว่าจะมีห้องพักของมหาวิทยาลัยอยู่ จำกัด แต่เนื่องจากที่ตั้งอยู่ค่อนข้างห่างจากชุมชนอื่น ดังนั้นการใช้จ่ายในชุมชนจึงทำได้สะดวกกว่า ทำให้นักศึกษาเลือกที่จะพักอาศัยและใช้จ่ายอยู่ภายในชุมชนค่อนข้างมาก ส่วนในพื้นที่ ส่วนอื่นๆ ของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ นั้น ได้รับรายได้จากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่ พักอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนน้อยมาก เช่นเดียวกับในภูมิภาคอื่นๆ

หากพิจารณารายได้ที่เกิดขึ้นในแยกตามประเภทการใช้จ่าย จะพบว่าค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับอาหาร ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุดถึง 12.06 บาท รองลงมาคือค่าใช้จ่ายด้านที่พัก อาศัย 7.42 บาท และการใช้จ่ายการพักผ่อนหย่อนใจ 7.12 บาท โดยการใช้จ่ายด้าน อาหารนั้นเกิดรายได้มากที่สุดในย่านรังสิต 3.42 บาท รองลงมาคือย่านบางชันและ กรุงเทพมหานคร 2.10 และ 1.67 บาทตามลำดับ ส่วนด้านที่พักอาศัยนั้นเกิดรายได้มากที่สุด ในย่านรังสิตเช่นกัน เป็นจำนวน 3.01 บาท ซึ่งต่างจากอันดับสองคือย่านบางชันซึ่งได้รับรายได้ 1.36 บาท มากกว่าเท่าตัว (ตารางที่ 5.1)

2) นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

รายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงิน 100 บาท ของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนฯ จะเกิดขึ้นมากที่สุดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รองลงมาคือย่านรังสิต และย่านประตูน้ำพระ อินทร์ เป็นจำนวนเงิน 19.64 10.15 และ 4.85 บาท ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ชัดถึงการ กระจุกตัวของรายได้ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากนักศึกษาที่พักอยู่นอกชุมชนฯ ส่วนใหญ่จะพัก อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเมื่อเทียบกับรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่พัก อาศัยอยู่ในชุมชนฯ พบว่ามีรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายเงินในพื้นที่ส่วนอื่นของพื้นที่ขยายตัวด้าน เหนือของกรุงเทพมหานครมากขึ้น ขณะเดียวกันรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายเงินในชุมชนอันเป็น ที่ตั้งก็น้อยลงไปด้วย

นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนฯ ส่วนใหญ่จะพักอยู่ที่บ้านของตนเองหรือบ้าน ญาติ ทำให้รายได้อันเกิดจากการใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยจะน้อยกว่านักศึกษาที่พักอาศัยในชุมชนฯ ส่วนประเภทการใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุดคือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารเช่นเดียวกัน เป็น จำนวนเงิน 12.56 บาท รองลงมาคือค่าใช้จ่ายด้านการพักผ่อนหย่อนใจ 7.86 บาท และการ ใช้จ่ายเกี่ยวกับการซื้อของใช้ทั่วไป 6.09 บาท โดยการใช้จ่ายด้านอาหาร ก่อให้เกิดรายได้ มากที่สุดในกรุงเทพมหานครถึง 4 บาท รองลงมาคือในย่านรังสิต 2.70 บาท และด้านการ พักผ่อนหย่อนใจ เกิดรายได้มากที่สุดในกรุงเทพมหานครและย่านรังสิตเช่นกัน เป็นเงิน 3.26 และ 2.18 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.1 แสดงรายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาทของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	รายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาท ในแต่ละพื้นที่													รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ที่พักอาศัย	3.01	1.36	0.79	1.11	0.87	0.22	-	-	0.05	-	-	-	-	7.42
อาหาร	3.42	2.10	0.93	1.70	1.63	0.18	-	1.67	0.28	0.03	0.05	0.06	-	12.06
ของใช้ทั่วไป	2.11	0.67	0.13	0.47	0.75	0.11	0.01	1.33	0.22	0.06	0.05	0.02	-	5.92
เครื่องแต่งกาย	0.88	0.12	0.01	0.14	0.16	0.07	0.05	1.35	0.10	0.03	0.07	0.01	-	2.98
โทรศัพท์	0.68	0.23	0.04	0.22	0.50	0.06	-	0.60	0.10	0.01	0.02	0.01	-	2.46
การศึกษา	1.18	0.97	0.45	0.93	0.73	0.08	-	0.28	0.06	0.02	0.04	0.02	-	4.76
พักผ่อนหย่อนใจ	2.22	0.45	0.01	0.31	0.93	0.08	-	2.59	0.26	0.10	0.09	0.08	0.01	7.12
รักษาพยาบาล	0.17	0.04	0.02	0.15	0.09	0.05	-	0.30	0.06	0.01	0.02	0.02	-	0.94
การเดินทาง	1.21	0.21	0.20	0.29	0.54	0.08	-	0.99	0.24	0.05	0.23	0.04	0.03	4.11
ยานพาหนะ	0.34	0.35	0.01	0.10	0.05	0.05	0.08	0.38	0.01	0.01	-	-	-	1.38
รวม	15.22	6.49	2.59	5.41	6.26	0.97	0.14	9.48	1.39	0.32	0.57	0.26	0.04	49.14

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.2 แสดงรายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาทของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	รายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาท ในแต่ละพื้นที่													รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ที่พักอาศัย	0.15	-	-	0.06	-	1.30	0.14	0.90	0.02	-	0.01	-	-	2.59
อาหาร	2.70	1.24	0.97	0.68	1.57	0.65	0.22	4.00	0.50	0.01	0.03	-	-	12.56
ของใช้ทั่วไป	1.26	0.29	0.28	0.20	0.46	0.28	0.13	2.96	0.19	0.01	0.03	-	-	6.09
เครื่องแต่งกาย	0.57	0.04	0.03	0.01	0.14	0.10	0.05	2.74	0.08	0.01	0.03	-	-	3.79
โทรศัพท์	0.63	0.13	0.13	0.07	0.48	0.20	0.15	1.25	0.09	-	-	-	0.02	3.15
การศึกษา	1.38	1.08	0.70	0.72	0.53	0.18	0.02	0.78	-	-	-	-	-	5.39
พักผ่อนหย่อนใจ	2.18	0.14	0.16	0.11	1.00	0.36	0.26	3.26	0.22	0.06	0.08	0.03	-	7.86
รักษาพยาบาล	0.10	0.04	0.02	0.01	0.13	0.04	0.02	0.41	0.06	-	0.01	-	-	0.84
การเดินทาง	0.89	0.15	0.64	0.29	0.52	0.29	0.12	2.23	0.28	0.01	0.09	-	-	5.51
ยานพาหนะ	0.29	0.06	0.07	0.07	-	0.04	-	1.12	0.04	-	-	-	-	1.70
รวม	10.15	3.17	3.00	2.21	4.85	3.43	1.12	19.64	1.48	0.11	0.28	0.03	0.02	49.48

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

5.2.2 บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา

1) บุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

การใช้จ่ายเงินของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนทุก 100 บาท จะก่อให้เกิดรายได้ ในย่านรังสิตมากที่สุด เป็นเงิน 17.76 บาท รองลงมาคือย่านคลองหลวง 8.37 บาท และย่าน บางซัน 7.24 บาท โดยจะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายของบุคลากรก่อให้เกิดรายได้ขึ้นในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษามากกว่าการใช้จ่ายของนักศึกษา และรายได้ที่เกิดขึ้นใน กรุงเทพมหานครนั้นน้อยกว่าที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่พักอาศัยในชุมชน แสดงให้เห็น ถึงพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายของบุคลากรซึ่งต่างจากนักศึกษา ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากบุคลากร บางส่วนมีภูมิลำเนาในพื้นที่ดังกล่าว จึงมีการใช้จ่ายในพื้นที่ตามมา โดยพื้นที่ในส่วนอื่นของ พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งพื้นที่ในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศนั้น ได้รับ รายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนฯ น้อยมาก

ประเภทของการใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร ก่อให้เกิดรายได้จากการใช้จ่าย 100 บาท เป็นเงิน 12.98 บาท รองลงมาคือของใช้ทั่วไป 9.15 บาท และการส่งเงินให้ครอบครัว 7.40 บาท ซึ่งจะต่างกับรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของ นักศึกษาที่มีการใช้จ่ายด้านการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่า เนื่องจากบุคลากรนั้นมีภาระความ รับผิดชอบต่อครอบครัว โดยการใช้จ่ายด้านอาหารนั้น ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุดในย่านรังสิต รองลงมาคือย่านบางซันและย่านคลองหลวง เป็นเงิน 4.08 2.77 และ 1.94 บาท ตามลำดับ และการใช้จ่ายด้านของใช้ทั่วไปนั้นกระจุกตัวอยู่ในย่านรังสิตมากที่สุด คือ มีรายได้เกิดขึ้นจาก การใช้จ่ายของบุคลากรที่พักอาศัยในชุมชนฯเป็นจำนวน 4.66 บาท เนื่องจากในย่านรังสิตนั้น เป็นแหล่งรวมของห้างสรรพสินค้า ห้างค้าปลีกค้าส่งขนาดใหญ่ และตลาดสด ทำให้มีการมา จับจ่ายใช้สอยกันเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 5.3)

2) บุคลากรที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

พื้นที่ซึ่งเกิดรายได้จากการใช้จ่ายของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนฯ มากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร รองลงมาคือย่านรังสิต เกิดรายได้ 14.37 และ 9.69 บาท ตามลำดับ ขณะที่ในชุมชนอื่นๆ ที่เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้นได้รับรายได้ค่อนข้างน้อย ส่วนพื้นที่ใน อำเภอเมืองปทุมธานี/อำเภอคลองหลวง/อำเภอธัญบุรี/อำเภอลำลูกกา เป็นพื้นที่ซึ่งเกิดรายได้ จากการใช้จ่ายมากเป็นอันดับสาม 8.58 บาท จากการใช้จ่ายประเภทอาหาร ของใช้ทั่วไป และ ยานพาหนะ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งโครงการหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งบุคลากรบางส่วนพัก อาศัยอยู่ทำให้มีการใช้จ่ายอยู่ในบริเวณดังกล่าวค่อนข้างสูง

สำหรับรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายในแต่ละประเภทนั้น ไม่ต่างจากในส่วนที่เกิดจากการใช้จ่ายของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน คือสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านอาหาร ส่งให้ครอบครัว และของใช้ทั่วไป เกิดรายได้จากการใช้จ่าย เป็นจำนวนเงิน 11.48 9.95 และ 7.90 บาท ตามลำดับ โดยรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายด้านอาหารนั้น เกิดมากที่สุด ในกรุงเทพมหานครและอำเภอในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ ในจังหวัดปทุมธานี 2.69 และ 2.14 ตามลำดับ เนื่องจากทั้งสองพื้นที่เป็นที่พักอาศัยของบุคลากรส่วนใหญ่ (ตารางที่ 5.4)

5.2.3 ประชาชนในพื้นที่

การใช้จ่ายของประชาชนในแต่ละพื้นที่ทุก 100 บาท จะก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ในย่านรังสิต เป็นเงิน 10.76 บาท รองลงมาคือกรุงเทพมหานคร 10.31 บาท และมีการกระจายรายได้ในพื้นที่ต่างๆ มากกว่าการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากร โดยจะสังเกตได้ว่ามีรายได้เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคอื่นๆ โดยเฉพาะในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย เนื่องจากมีประชาชนจากภาคดังกล่าวเข้ามาทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลค่อนข้างมาก จึงเกิดการใช้จ่ายในด้านการส่งเงินให้ครอบครัว และด้านการเดินทาง (ตารางที่ 5.5)

ส่วนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายในแต่ละประเภท จะมีลักษณะคล้ายกับของบุคลากร นั่นคือ ประเภทการใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ การส่งเงินให้ครอบครัว การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร และ ของใช้ทั่วไป เป็นจำนวนเงิน 14.15 11.38 และ 7.75 บาท ตามลำดับ โดยจะสังเกตได้ว่ารายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายในการส่งเงินไปให้ครอบครัวของประชาชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครนั้น เกิดขึ้นค่อนข้างมากในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีประชากรที่เป็นแรงงานมาจากพื้นที่ดังกล่าวค่อนข้างมาก

ตารางที่ 5.3 แสดงรายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาทของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	รายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาท ในแต่ละพื้นที่													รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ที่พักอาศัย	0.42	2.42	1.11	0.46	0.15	-	-	0.04	0.05	-	0.04	-	-	4.68
อาหาร	4.08	2.77	1.94	1.85	1.10	-	-	0.89	0.16	-	0.19	-	-	12.98
ของใช้ทั่วไป	4.66	0.22	1.03	1.15	0.18	-	-	1.48	0.23	-	0.21	-	-	9.15
เครื่องแต่งกาย	1.16	0.09	0.15	0.17	0.01	-	-	0.50	0.08	-	0.05	-	-	2.21
โทรศัพท์	0.77	0.14	0.19	0.26	0.07	-	-	0.20	0.07	-	0.02	-	-	1.73
ส่งให้ครอบครัว	1.48	-	3.02	-	-	0.30	-	0.81	0.68	-	0.19	-	0.92	7.40
พักผ่อนหย่อนใจ	2.34	0.08	0.36	0.31	0.07	-	-	0.85	0.11	0.02	0.08	-	0.02	4.25
รักษาพยาบาล	0.23	0.40	0.17	0.09	0.05	0.07	-	0.12	-	-	0.03	-	-	1.17
การเดินทาง	0.67	0.11	0.23	0.41	0.07	-	-	0.73	0.14	-	0.10	-	-	2.47
ยานพาหนะ	1.95	1.00	0.18	0.29	0.07	-	-	0.87	-	-	0.04	-	-	4.40
รวม	17.76	7.24	8.37	4.99	1.78	0.37	-	6.49	1.53	0.02	0.97	-	0.94	50.44

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.4 แสดงรายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาทของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	รายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาท ในแต่ละพื้นที่													รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ที่พักอาศัย	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01	0.82	-	0.98	-	-	-	-	-	1.87
อาหาร	1.82	0.76	0.92	0.86	0.76	2.14	0.46	2.69	1.08	-	-	-	-	11.48
ของใช้ทั่วไป	2.89	0.09	0.12	0.08	0.10	1.65	0.31	2.08	0.58	-	-	-	-	7.90
เครื่องแต่งกาย	1.11	-	0.01	-	-	0.32	0.14	1.35	0.23	-	-	-	-	3.16
โทรศัพท์	0.19	0.06	0.05	0.05	0.05	0.57	0.10	0.78	0.02	-	-	-	-	1.86
ส่งให้ครอบครัว	0.08	0.07	0.07	0.06	0.07	1.11	2.10	1.62	4.57	-	0.20	-	-	9.95
พักผ่อนหย่อนใจ	1.69	0.08	0.01	0.08	0.05	0.59	0.32	1.05	0.44	0.14	-	-	-	4.45
รักษาพยาบาล	0.08	0.03	0.04	0.02	0.05	0.03	0.11	0.50	0.26	-	-	-	-	1.09
การเดินทาง	0.51	0.23	0.18	0.05	0.22	0.21	-	0.64	0.14	-	0.04	-	-	2.21
ยานพาหนะ	1.30	0.04	0.59	0.02	0.08	1.14	-	2.68	0.61	-	-	-	-	6.45
รวม	9.69	1.36	1.98	1.22	1.36	8.58	3.53	14.37	7.93	0.14	0.24	-	-	50.41

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.5 แสดงรายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาทของประชากรในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	รายได้ที่เกิดการใช้จ่าย 100 บาท ในแต่ละพื้นที่													รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ที่พักอาศัย	0.23	0.26	0.18	0.16	0.18	0.21	0.08	0.67	0.15	-	-	-	-	2.12
อาหาร	2.14	1.18	0.93	1.02	1.03	0.97	0.54	2.86	0.71	-	-	-	-	11.38
ของใช้ทั่วไป	2.14	0.63	0.91	0.71	0.54	0.34	0.39	1.76	0.33	-	-	-	-	7.75
เครื่องแต่งกาย	0.58	0.12	0.29	0.11	0.10	0.09	-	0.67	0.16	-	-	-	-	2.11
โทรศัพท์	0.60	0.16	0.20	0.18	0.15	0.18	0.11	0.38	0.07	-	-	-	-	2.04
ส่งให้ครอบครัว	1.59	1.18	1.78	1.24	1.20	1.30	0.61	0.51	1.78	0.87	1.60	0.50	-	14.15
การศึกษา	1.00	0.17	0.16	0.16	0.13	0.28	0.10	1.06	0.10	-	-	-	-	3.16
พักผ่อนหย่อนใจ	1.04	0.36	0.58	0.49	0.54	0.40	0.31	1.47	0.35	0.18	0.22	-	-	5.93
รักษาพยาบาล	0.05	0.04	0.12	0.01	0.02	0.05	-	0.06	0.04	-	-	-	-	0.39
การเดินทาง	0.21	0.15	0.23	0.12	0.14	0.15	0.16	0.56	0.19	0.07	0.07	-	-	2.05
ยานพาหนะ	1.17	0.29	0.88	0.18	0.16	0.35	0.13	0.30	0.14	-	-	-	-	3.60
รวม	10.76	4.54	6.28	4.38	4.18	4.32	2.41	10.31	4.01	1.11	1.90	0.50	-	54.69

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

5.3 ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากร

ในการวัดผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใด ๆ นั้น วิธีหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากค่าตัวคูณทวี (Multiplier) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงอัตราส่วนของผลกระทบทั้งทางตรง (Direct Impact) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) และ Induced Impact สามารถใช้อธิบายได้ว่าเงินทุกๆ 1 หน่วย ที่ถูกนำเข้ามาเพิ่มในพื้นที่ จะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเท่าใด

การหาค่าตัวคูณทวี สามารถทำได้โดยนำรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของประชากรเป้าหมาย มาคำนวณเทียบกับรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของประชาชนในพื้นที่ (ดูหลักการคำนวณอย่างละเอียดในบทที่ 3 หัวข้อ 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล) ดังสมการ

$$M = d / (1 - d)$$

โดยที่

M = ค่าตัวคูณทวี

d = รายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายต่อหน่วยของประชากรเป้าหมาย

d_r = รายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายต่อหน่วยของประชาชน

5.3.1 นักศึกษา

1) นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

การใช้จ่ายของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนฯ จำนวน 1 บาท จะก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีหรือก่อให้เกิดรายได้ในย่านรังสิตมากที่สุด รองลงมาคือในกรุงเทพมหานคร และในย่านบางซัน เป็นจำนวน 0.1540 0.0961 และ 0.0653 บาท ตามลำดับ และมีการกระจายผลกระทบลงไปในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่นๆ ด้วย โดยชุมชนที่มีนักศึกษาพักอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมากทั้งในหอพักของมหาวิทยาลัยหรือหอพักของเอกชน จะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากตามไปด้วย โดยเฉพาะจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อย่างในด้านอาหาร พบว่าการใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารในย่านรังสิต จะก่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่มากที่สุด 0.0349 บาท รองลงมาคือด้านที่พักอาศัยในย่านรังสิต 0.0302 บาท และด้านการพักผ่อนหย่อนใจในกรุงเทพมหานคร 0.0263 บาท นอกจากนั้นยังสังเกตได้ว่าค่าตัวคูณทวีที่มีค่ามากกว่า 0.01 นั้น กระจุกวัดอยู่ในย่านรังสิตและกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ตารางที่ 5.6)

2) นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนฯ ทุกๆ 1 บาท จะก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีมากที่สุดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 0.1991 บาท ซึ่งมากกว่าค่าตัวคูณทวีที่เกิดในย่านรังสิต (0.1028 บาท) ประมาณเกือบ 2 เท่า โดยชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาและพื้นที่สวนอื่นของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร ในจังหวัด

ปทุมธานี นั้น ต่างก็ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีในตัวเลขที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทการใช้จ่ายในแต่ละพื้นที่ พบว่า ค่าของตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายด้านอาหารนั้นมีมากที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายด้านอาหารในกรุงเทพมหานคร 0.0411 บาท รองลงมาคือ การใช้จ่ายด้านการพักผ่อนหย่อนใจและด้านของใช้ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวน 0.0330 และ 0.0302 บาท ตามลำดับ และเช่นเดียวกับผลกระทบที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนฯ สังเกตได้ว่าค่าตัวคูณทวีที่มีค่ามากกว่า 0.01 นั้น กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและย่านรังสิตมากที่สุดเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 5.7)

5.3.2 บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา

1) บุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

บุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนฯ เมื่อใช้จ่ายเงินทุกๆ 1 บาท จะก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในพื้นที่ย่านรังสิตมากที่สุด รองลงมาคือย่านคลองหลวง ย่านบางซื่อ และกรุงเทพฯ ได้รับผลกระทบในเชิงรายได้ที่เพิ่มขึ้น 0.1804 0.0846 0.0728 และ 0.0657 บาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทการใช้จ่ายในแต่ละพื้นที่ พบว่าการใช้จ่ายด้านของใช้ทั่วไปและอาหารในย่านรังสิตได้รับผลกระทบจากการใช้จ่ายมากที่สุด เป็นจำนวน 0.0476 และ 0.0417 บาท ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาการกระจายตัวของค่าตัวคูณทวีที่มีค่ามากกว่า 0.01 พบว่ามีลักษณะที่ต่างจากของนักศึกษา คือแม้จะมีการกระจุกตัวอยู่ในย่านรังสิตมากที่สุดเช่นกัน แต่มีลักษณะของการกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาค่อนข้างทั่วถึง แสดงให้เห็นว่าบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษามากกว่านักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนฯ (ตารางที่ 5.8)

2) บุคลากรที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา

เช่นเดียวกับนักศึกษาที่อาศัยอยู่นอกชุมชนฯ การใช้จ่ายบุคลากร 1 บาท ก่อให้เกิดผลกระทบในรูปของตัวคูณทวี ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด 0.1454 บาท รองลงมาคือในย่านรังสิต 0.0983 บาท ในพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี/อำเภอคลองหลวง/อำเภอธัญบุรี/อำเภอลำลูกกา 0.0863 และในภาคกลาง 0.0803 บาท และเมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทการใช้จ่ายในแต่ละพื้นที่ พบว่าการใช้จ่ายด้านส่งให้ครอบครัวในภาคกลาง ได้รับผลกระทบจากการใช้จ่ายมากที่สุด 0.0465 บาท รองลงมาคือการใช้จ่ายด้านของใช้ทั่วไปในย่านรังสิต 0.0295 บาท ซึ่งเมื่อพิจารณาการกระจายตัวของค่าตัวคูณทวีที่มีมากกว่า 0.01 นั้น พบว่ามีการกระจายตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมาคือในย่านรังสิตและมีการกระจายตัวอยู่ในพื้นที่นอกชุมชนซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาได้แก่ พื้นที่ส่วนอื่นของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร และภาคกลาง (ตารางที่ 5.9)

ตารางที่ 5.6 แสดงค่าตัวคูณทวีจากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	ค่าตัวคูณทวี ที่เกิดจากการใช้จ่าย ในแต่ละพื้นที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ที่พักอาศัย	0.0302	0.0137	0.0079	0.0111	0.0087	0.0022	-	-	0.0005	-	-	-	-
อาหาร	0.0349	0.0212	0.0094	0.0172	0.0165	0.0018	-	0.0172	0.0028	0.0003	0.0005	0.0006	-
ของใช้ทั่วไป	0.0215	0.0067	0.0013	0.0048	0.0076	0.0011	0.0001	0.0135	0.0022	0.0006	0.0005	0.0002	-
เครื่องแต่งกาย	0.0089	0.0012	0.0001	0.0014	0.0016	0.0007	0.0005	0.0136	0.0010	0.0003	0.0007	0.0001	-
โทรศัพท์	0.0068	0.0023	0.0004	0.0022	0.0050	0.0006	-	0.0060	0.0010	0.0001	0.0002	0.0001	-
การศึกษา	0.0119	0.0097	0.0045	0.0093	0.0073	0.0008	-	0.0028	0.0006	0.0002	0.0004	0.0002	-
พักผ่อนหย่อนใจ	0.0225	0.0045	0.0001	0.0031	0.0093	0.0008	-	0.0263	0.0026	0.0010	0.0009	0.0008	0.0001
รักษาพยาบาล	0.0017	0.0004	0.0002	0.0015	0.0009	0.0005	-	0.0030	0.0006	0.0001	0.0002	0.0002	-
การเดินทาง	0.0121	0.0021	0.0020	0.0029	0.0055	0.0008	-	0.0100	0.0024	0.0005	0.0023	0.0004	0.0003
ยานพาหนะ	0.0034	0.0035	0.0001	0.0010	0.0005	0.0005	0.0008	0.0038	0.0001	0.0001	-	-	-
รวม	0.1540	0.0653	0.0260	0.0544	0.0629	0.0097	0.0014	0.0961	0.0139	0.0032	0.0057	0.0026	0.0004

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.7 แสดงค่าตัวคูณทวีจากการใช้จ่ายของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	ค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่าย ในแต่ละพื้นที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ที่พักอาศัย	0.0015	-	-	0.0006	-	0.0131	0.0014	0.0090	0.0002	-	0.0001	-	-
อาหาร	0.0276	0.0125	0.0098	0.0068	0.0159	0.0065	0.0022	0.0411	0.0050	0.0001	0.0003	-	-
ของใช้ทั่วไป	0.0129	0.0029	0.0028	0.0020	0.0047	0.0025	0.0013	0.0302	0.0019	0.0001	0.0003	-	-
เครื่องแต่งกาย	0.0057	0.0004	0.0003	0.0001	0.0014	0.0010	0.0005	0.0276	0.0008	0.0001	0.0003	-	-
โทรศัพท์	0.0063	0.0013	0.0014	0.0007	0.0048	0.0020	0.0015	0.0125	0.0009	-	-	-	0.0002
การศึกษา	0.0140	0.0108	0.0070	0.0072	0.0053	0.0018	0.0002	0.0079	-	-	-	-	-
พักผ่อนหย่อนใจ	0.0220	0.0014	0.0016	0.0011	0.0101	0.0036	0.0026	0.0330	0.0022	0.0006	0.0008	0.0003	-
รักษาพยาบาล	0.0010	0.0004	0.0002	0.0001	0.0013	0.0040	0.0002	0.0041	0.0006	-	0.0001	-	-
การเดินทาง	0.0089	0.0015	0.0064	0.0029	0.0052	0.0029	0.0012	0.0224	0.0028	0.0001	0.0009	-	-
ยานพาหนะ	0.0030	0.0007	0.0007	0.0007	-	0.0004	-	0.0112	0.0004	-	-	-	-
รวม	0.1028	0.0319	0.0302	0.0222	0.0489	0.0344	0.0112	0.1991	0.0148	0.0011	0.0028	0.0003	0.0002

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.8 แสดงค่าตัวคุณทวีจากการใช้จ่ายของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	ค่าตัวคุณทวีที่เกิดจากการใช้จ่าย ในแต่ละพื้นที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ที่พักอาศัย	0.0042	0.0243	0.0111	0.0046	0.0015	-	-	0.0004	0.0005	-	0.0004	-	-
อาหาร	0.0417	0.0281	0.0195	0.0187	0.0112	-	-	0.0091	0.0016	-	0.0019	-	-
ของใช้ทั่วไป	0.0476	0.0022	0.0104	0.0115	0.0018	-	-	0.0151	0.0023	-	0.0021	-	-
เครื่องแต่งกาย	0.0117	0.0009	0.0015	0.0017	0.0001	-	-	0.0050	0.0008	-	0.0005	-	-
โทรศัพท์	0.0078	0.0014	0.0019	0.0026	0.0007	-	-	0.0020	0.0007	-	0.0002	-	-
ส่งให้ครอบครัว	0.0150	-	0.0307	-	-	0.0030	-	0.0082	0.0070	-	0.0020	-	0.0092
พักผ่อนหย่อนใจ	0.0237	0.0008	0.0037	0.0032	0.0007	-	-	0.0086	0.0011	0.0002	0.0008	-	0.0002
รักษาพยาบาล	0.0023	0.0040	0.0017	0.0009	0.0005	0.0007	-	0.0012	-	-	0.0003	-	-
การเดินทาง	0.0067	0.0011	0.0023	0.0041	0.0007	-	-	0.0073	0.0014	-	0.0010	-	-
ยานพาหนะ	0.0197	0.0100	0.0018	0.0029	0.0007	-	-	0.0087	-	-	0.0004	-	-
รวม	0.1804	0.0728	0.0846	0.0502	0.0180	0.0037	-	0.0657	0.0154	0.0002	0.0097	-	0.0094

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.9 แสดงค่าตัวคูณทวีจากการใช้จ่ายของบุคลากรที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

ประเภทการใช้จ่าย	ค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่าย ในแต่ละพื้นที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ที่พักอาศัย	0.0002	0.0001	0.0001	0.0001	0.0001	0.0082	-	0.0099	-	-	-	-	-
อาหาร	0.0186	0.0077	0.0093	0.0087	0.0077	0.0216	0.0046	0.0277	0.0109	-	-	-	-
ของใช้ทั่วไป	0.0295	0.0009	0.0012	0.0008	0.0010	0.0166	0.0031	0.0212	0.0059	-	-	-	-
เครื่องแต่งกาย	0.0111	-	0.0001	-	-	0.0032	0.0014	0.0136	0.0023	-	-	-	-
โทรศัพท์	0.0019	0.0006	0.0005	0.0005	0.0005	0.0057	0.0010	0.0078	0.0002	-	-	-	-
ส่งให้ครอบครัว	0.0008	0.0008	0.0007	0.0006	0.0007	0.0112	0.0211	0.0163	0.0465	-	0.0020	-	-
พักผ่อนหย่อนใจ	0.0171	0.0008	0.0001	0.0008	0.0005	0.0060	0.0033	0.0107	0.0044	0.0014	-	-	-
รักษาพยาบาล	0.0008	0.0003	0.0004	0.0002	0.0002	0.0003	0.0011	0.0050	0.0026	-	-	-	-
การเดินทาง	0.0051	0.0023	0.0018	0.0005	0.0022	0.0021	-	0.0064	0.0014	-	0.0004	-	-
ยานพาหนะ	0.0131	0.0004	0.0059	0.0003	0.0008	0.0114	-	0.0269	0.0061	-	-	-	-
รวม	0.0983	0.0137	0.0200	0.0123	0.0137	0.0863	0.0355	0.1454	0.0803	0.0014	0.0024	-	-

การจำแนกพื้นที่ :

1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

5.3.3 ประชาชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

สำหรับผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายของประชาชนในพื้นที่นั้น พบว่าในการใช้จ่ายทุกๆ 1 บาท ก่อให้เกิดผลกระทบมากที่สุดในย่านรังสิต 0.1076 บาท รองลงมาคือในกรุงเทพมหานคร 0.1031 บาท และย่านคลองหลวง 0.0628 บาท ซึ่งสังเกตได้ว่ามีการกระจายตัวของผลกระทบไปยังชุมชน พื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ และพื้นที่ภาคกลางมากพอสมควร เนื่องจากประชาชนที่พักอาศัยหรือเข้ามาทำงานในพื้นที่ ย่อมจะมีการใช้จ่ายเงินในพื้นที่ค่อนข้างมากตามมาด้วย และจะเห็นได้ว่าย่านรังสิตซึ่งเป็นชุมชนที่ใหญ่ที่สุดในพื้นที่นั้น ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของพื้นที่อย่างแท้จริงสำหรับประชาชนในพื้นที่ (ตารางที่ 5.10)

5.3.4 สรุปผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากร เกิดขึ้นมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร และย่านรังสิต โดยการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนฯ จะก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในย่านรังสิตมากที่สุด ส่วนการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรที่พักอยู่นอกชุมชนฯ ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ตารางที่ 5.11)

เมื่อรวมผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนักศึกษา บุคลากรและประชาชนในพื้นที่ พบว่าในการใช้จ่ายเงินทุกๆ 1 บาท ย่านรังสิตได้รับผลกระทบในรูปของค่าตัวคูณทวีเกิดขึ้นมากที่สุด 0.6431 บาท รองลงมาคือกรุงเทพฯ 0.6094 บาท และในย่านบางชัน 0.2291 บาท (แผนที่ 5.1) โดยแม้ว่ากรุงเทพมหานครจะเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก แต่หากรวมผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครทั้งหมด (พื้นที่ 1 - 7) จะพบว่ามีค่าตัวคูณทวี 1.7134 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายในทุกพื้นที่รวมกันเป็นเงิน 2.5619 คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 67

โดยเมื่อได้มีการเปรียบเทียบกับค่าตัวคูณทวีของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาไว้โดยพิรพงษ์ (2545:81) พบว่าการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา ก่อให้เกิดค่าตัวคูณทวีในกรุงเทพมหานครมากกว่าค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายของคณาจารย์ที่เกิดขึ้นเพียง 0.1869 ค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับตัวคูณทวีที่เกิดในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ 1.7134 เมื่อเทียบกับตัวคูณทวีของคณาจารย์คือ 0.5888 ที่ต่างกันมากเช่นกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากประชากรสถาบันอุดมศึกษามีกำลังการใช้จ่ายมากกว่า ขณะที่คณาจารย์ก็มีภาระที่จะต้องส่งเงินกลับไปยังภูมิลำเนามากกว่า โดยอาจสรุปได้ว่าคนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้เกิดผลกระทบที่ต่างกันด้วย

ตารางที่ 5.10 แสดงตัวคุณทวีจากการใช้จ่ายของประชาชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามพื้นที่

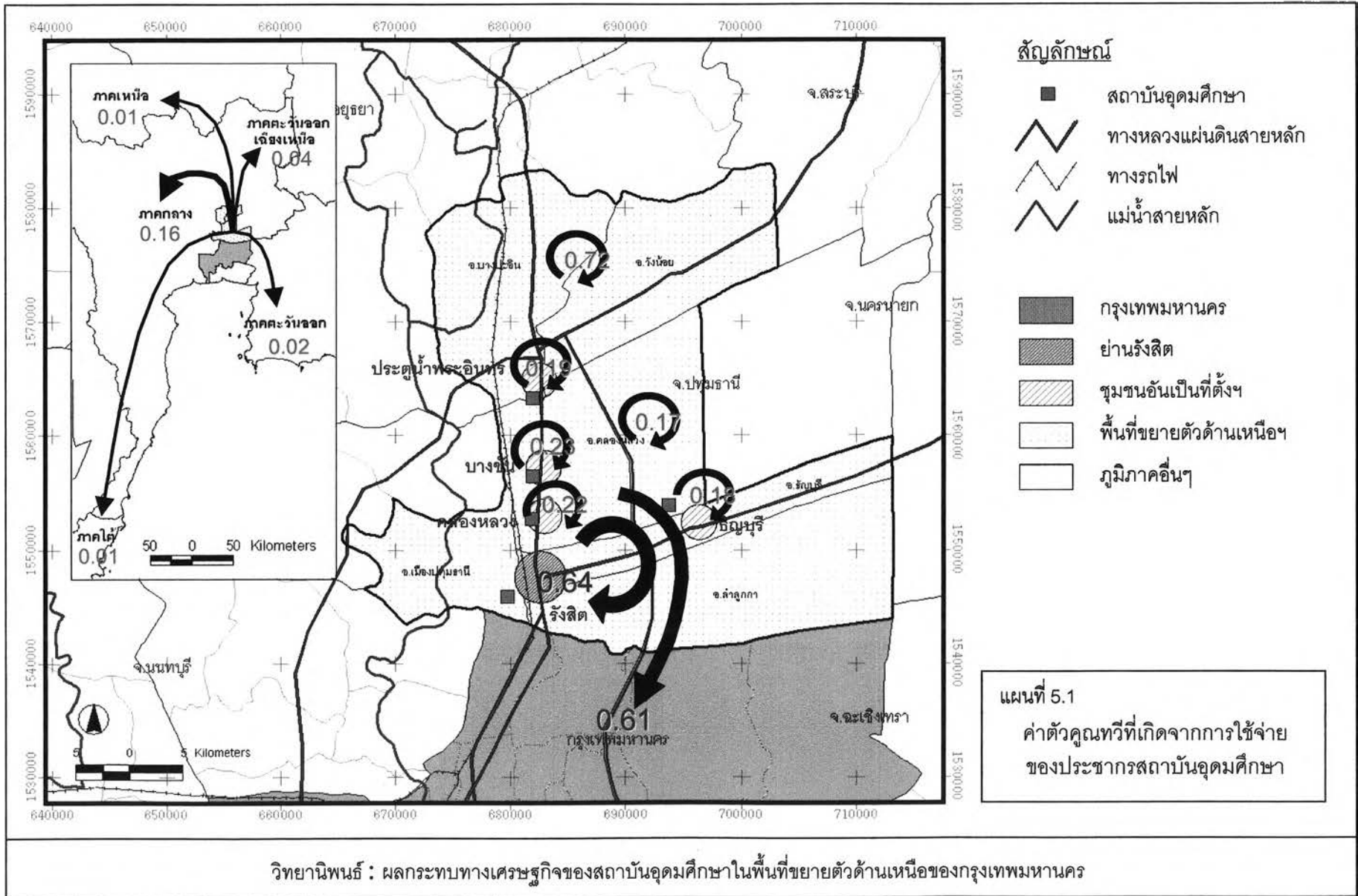
ประเภทการใช้จ่าย	ค่าตัวคุณทวีที่เกิดจากการใช้จ่าย ในแต่ละพื้นที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ที่พักอาศัย	0.0023	0.0026	0.0018	0.0016	0.0018	0.0021	0.0008	0.0067	0.0015	-	-	-	-
อาหาร	0.0214	0.0118	0.0093	0.0102	0.0103	0.0097	0.0054	0.0286	0.0071	-	-	-	-
ของใช้ทั่วไป	0.0214	0.0063	0.0091	0.0071	0.0054	0.0034	0.0039	0.0176	0.0033	-	-	-	-
เครื่องแต่งกาย	0.0058	0.0012	0.0029	0.0011	0.0010	0.0009	-	0.0067	0.0016	-	-	-	-
โทรศัพท์	0.0060	0.0016	0.0020	0.0018	0.0015	0.0018	0.0011	0.0038	0.0007	-	-	-	-
ส่งให้ครอบครัว	0.0159	0.0118	0.0178	0.0124	0.0120	0.0130	0.0061	0.0051	0.0178	0.0087	0.0160	0.0050	-
การศึกษา	0.0100	0.0017	0.0016	0.0016	0.0013	0.0028	0.0010	0.0106	0.0010	-	-	-	-
พักผ่อนหย่อนใจ	0.0104	0.0036	0.0058	0.0049	0.0054	0.0040	0.0031	0.0147	0.0035	0.0018	0.0022	-	-
รักษาพยาบาล	0.0005	0.0004	0.0012	0.0001	0.0002	0.0005	-	0.0006	0.0004	-	-	-	-
การเดินทาง	0.0021	0.0015	0.0023	0.0012	0.0014	0.0015	0.0016	0.0056	0.0019	0.0007	0.0007	-	-
ยานพาหนะ	0.0117	0.0029	0.0088	0.0018	0.0016	0.0035	0.0013	0.0030	0.0014	-	-	-	-
รวม	0.1076	0.0454	0.0628	0.0438	0.0418	0.0432	0.0241	0.1031	0.0401	0.0111	0.0190	0.0050	-

- การจำแนกพื้นที่ :
1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

ตารางที่ 5.11 แสดงค่าตัวคูณทวีจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามพื้นที่

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่าย ในแต่ละพื้นที่													รวม (1 - 7)	รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
นักศึกษา	0.2569	0.0972	0.0562	0.0766	0.1117	0.0441	0.0126	0.2953	0.0287	0.0043	0.0085	0.0029	0.0005	0.6553	0.9955
- พักอาศัยในชุมชนฯ	0.1540	0.0653	0.0260	0.0544	0.0629	0.0097	0.0014	0.0961	0.0139	0.0032	0.0057	0.0026	0.0003	0.3738	0.4957
- พักอาศัยนอกชุมชนฯ	0.1028	0.0319	0.0302	0.0222	0.0487	0.0344	0.0112	0.1991	0.0148	0.0011	0.0028	0.0003	0.0002	0.2815	0.4998
บุคลากร	0.2787	0.0865	0.1046	0.0625	0.0317	0.0900	0.0355	0.2111	0.0957	0.0016	0.0121	-	0.0094	0.6896	1.0195
- พักอาศัยในชุมชนฯ	0.1804	0.0728	0.0846	0.0505	0.0180	0.0037	-	0.0657	0.0154	0.0002	0.0097	-	0.0094	0.4096	0.5100
- พักอาศัยนอกชุมชนฯ	0.0983	0.0137	0.0200	0.0123	0.0137	0.0863	0.0355	0.1454	0.0803	0.0014	0.0024	-	-	0.2799	0.5094
ประชาชน	0.1076	0.0454	0.0628	0.0438	0.0418	0.0432	0.0241	0.1031	0.0401	0.0111	0.0190	0.0050	-	0.3686	0.5469
รวม	0.6431	0.2291	0.2236	0.1829	0.1852	0.1772	0.0722	0.6094	0.1646	0.0170	0.0396	0.0079	0.0099	1.7134	2.5619

- การจำแนกพื้นที่ :
1. ย่านรังสิต	5. ย่านประตูน้ำพระอินทร์	9. ภาคกลาง	12. ภาคเหนือ
2. ย่านบางซัน	6. อ.เมืองปทุมธานี/อ.คลองหลวง/อ.ธัญบุรี/อ.ลำลูกกา	10. ภาคตะวันออก	13. ภาคใต้
3. ย่านคลองหลวง	7. อ.บางปะอิน/อ.วังน้อย	11. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
4. ย่านธัญบุรี	8. กรุงเทพมหานคร		

จากการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในเรื่องร้อยละของการใช้จ่ายในแต่ละพื้นที่ รายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่าย และผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวีในหัวข้อที่ผ่านมา ทำให้สรุปได้ว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของประชากรสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเหล่านั้น โดยย่านรังสิตซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุด เนื่องจากเป็นจุดรวมของสินค้าและบริการต่างๆ โดยเฉพาะในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ และไฮเปอร์มาร์ท และที่สำคัญเป็นจุดเปลี่ยนการเดินทางทั้งรูปแบบการเดินทางและเส้นทาง จึงเป็นจุดรวมของผู้คน (node) ขนาดใหญ่ที่สุดในพื้นที่ จึงเกิดการจับจ่ายใช้สอยอย่างมากตามมา ขณะเดียวกัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางของประเทศได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุดอีกแห่งหนึ่งเช่นกัน เนื่องมาจากภูมิทำเลของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอง การเดินทางโดยรถยนต์และขนส่งมวลชนที่ค่อนข้างสะดวก และความนิยมในการจับจ่ายใช้สอยของประชาชน ส่วนชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเองก็ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจพอสมควร เนื่องจากประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาจะใช้เวลาในช่วงกลางวันเกือบทั้งหมดอยู่ในมหาวิทยาลัย จึงมีการจับจ่ายใช้สอยในด้านของอาหารและด้านการศึกษาตามมานอกจากนั้นเฉพาะชุมชนที่มีนักศึกษาพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากทั้งอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยและหอพักเอกชน จะทำให้ประชากรที่พักอาศัยในชุมชนมีการจับจ่ายใช้สอยอยู่ในชุมชนดังกล่าวค่อนข้างมากเช่นกัน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคูณทวี ที่เกิดในชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา ชุมชนอื่นนอกจากย่านรังสิตนั้น แม้ว่าจะมีอยู่บ้าง แต่ถือว่าค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับย่านรังสิตและกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดไม่ได้ตั้งอยู่ในศูนย์กลางชุมชน อีกทั้งการเดินทางเชื่อมระหว่างชุมชนและสถานที่ต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครนั้น ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากมีทางหลวงแผ่นดินสายหลักพาดผ่านกลางพื้นที่ทั้งทางด้านเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก แม้ว่าเส้นทางเหล่านี้จะเป็นเส้นทางที่เชื่อมการสัญจรในพื้นที่เข้าด้วยกัน แต่ก็ทำหน้าที่เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างภูมิภาคด้วย จึงมีการปะปนกันของการสัญจรระหว่างเมืองและการสัญจรในเมือง ดังนั้นเมื่อการเดินทางไปยังชุมชนข้างเคียงมหาวิทยาลัย ใช้เวลาและมีความสะดวกเท่ากับการเดินทางไปยังย่านรังสิตหรือกรุงเทพมหานคร ประชากรเหล่านี้ จึงเลือกที่จะไปใช้บริการและจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่ซึ่งเป็นศูนย์กลาง และมีสินค้าและบริการให้เลือกมากกว่า ส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวของค่าใช้จ่ายในชุมชนศูนย์กลางดังที่ได้วิเคราะห์มาในเบื้องต้น

5.4 ชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถาบันอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์รายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายและผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรในรูปของตัวคูณทวี พบว่าประเภทการใช้จ่ายของนักศึกษาที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร ที่พักอาศัย และการพักผ่อนหย่อนใจ ส่วนประเภทการใช้จ่ายของบุคลากรที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร ของใช้ทั่วไป และส่งให้ครอบครัว โดยจะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่มากที่สุด นั้นเป็นการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเมื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครในแต่ละชุมชน พบว่าชุมชนรังสิตซึ่งเป็นชุมชนศูนย์กลางของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพฯ นั้นเป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือชุมชนซึ่งสถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่ ได้แก่ ชุมชนบางชัน ชุมชนคลองหลวง ชุมชนธัญบุรี และชุมชนประตูน้ำพระอินทร์

เมื่อได้มีการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องในชุมชน รวมไปถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายและการดำเนินชีวิต ตลอดจนค่านิยมของนักศึกษาที่มีต่อการใช้จ่ายเงินในพื้นที่ต่างๆ พบว่านักศึกษาในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีการใช้จ่ายเงินอยู่สามลักษณะคือ

- 1) การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปจะใช้จ่ายในมหาวิทยาลัยหรือในชุมชนที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่
- 2) การใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าเฉพาะหรือในปริมาณมาก ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้จ่ายในย่านรังสิต ซึ่งเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการใช้จ่ายในการเดินทางเข้าไปยังกรุงเทพมหานคร
- 3) การใช้จ่ายตามค่านิยมหรือตามสังคม ได้แก่ การใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ส่วนใหญ่จะเลือกใช้จ่ายในสถานที่หรือแหล่งซึ่งที่เป็นที่นิยมในกรุงเทพมหานคร เช่น สยามสแควร์ เซ็นทรัลลาดพร้าว สถานบันเทิงย่านตลาด อดก. หรือย่าน RCA เป็นต้น

เพื่อให้สามารถเข้าใจและมองเห็นภาพผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อชุมชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้ทำการศึกษาลักษณะของชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งอาจแสดงให้เห็นในรูปของการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดรายได้จากการใช้จ่ายมากที่สุด ได้แก่ ที่พักอาศัย อาหาร การพักผ่อนหย่อนใจ และการซื้อของใช้ทั่วไป โดยศึกษาในบริเวณที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก ดังต่อไปนี้

5.4.1 ชุมชนรังสิต

เป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของตัวคุณทวีมากที่สุดถึงประมาณหนึ่งในสี่ของผลกระทบทั้งหมด โดยบริเวณที่มีการกระจุกตัวของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในชุมชนรังสิตนั้นมีสองพื้นที่หลักๆ ได้แก่ ย่านการค้าบริเวณถนนพหลโยธินตัดกับถนนรังสิต-นครนายก และบริเวณหมู่บ้านเมืองเอก

ย่านการค้าบริเวณถนนพหลโยธินตัดกับถนนรังสิต-นครนายกนั้นเรียกได้ว่าเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นจุดเปลี่ยนเส้นทางคมนาคม และเป็นจุดเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง อันได้แก่ ทำรถตู้โดยสารและรถประจำทางที่ห้างพิวเจอร์ปาร์ค จุดจอดรถทัวร์บริเวณห้างเมเจอร์ รังสิต และเป็นจุดที่รถแท็กซี่มารับ-ส่งผู้โดยสารหนาแน่นที่สุด ประกอบกับมีห้างสรรพสินค้าและห้างค้าปลีกขนาดใหญ่กระจุกตัวอยู่ในบริเวณนี้ ได้แก่ ห้างพิวเจอร์ปาร์ค ห้างเซียร์ รังสิต ห้างเมอริคิงส์ ห้างคาร์ฟูร์ ห้างโลตัส และห้างแมคโคร เป็นต้น จึงเป็นศูนย์รวมของสินค้าและบริการที่หลากหลาย ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่โดยรอบ ทั้งผู้อยู่อาศัยดั้งเดิม ผู้ที่พักอาศัยในบ้านจัดสรร คนงานโรงงาน ไปจนถึงนักศึกษาและบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ต่างเข้ามาจับจ่ายใช้สอยและทำกิจกรรมในย่านรังสิตนี้เป็นจำนวนมาก

แม้ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจในย่านรังสิตนั้นจะมีมากมาย แต่สำหรับประชากรสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษานั้น จะมีการเลือกไปใช้บริการเฉพาะบางแห่งเท่านั้น โดยจากการสัมภาษณ์นักศึกษาและการเข้าไปสังเกตผู้คนและกิจกรรมในพื้นที่ พบว่านักศึกษานิยมไปใช้บริการด้านคอมพิวเตอร์และการศึกษาที่ห้างเซียร์ รังสิต และนิยมไปจับจ่ายซื้อของใช้ทั่วไปในปริมาณมากที่ห้างโลตัส และคาร์ฟูร์ นอกจากนั้น จากตัวเลขสัดส่วนการใช้จ่ายด้านการบริโภคอาหารในย่านรังสิตที่มีค่อนข้างสูง (หัวข้อ 5.2) เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับกิจกรรมในพื้นที่ พบว่ามีร้านอาหารที่นักศึกษาที่นิยมมาบริโภคเป็นกลุ่ม จำพวกร้านอาหารสไตล์ตะวันตก (fast food) เช่น เคเอฟซี (KFC) , แมคโดนัลด์ (Mc Donald) , พิซซ่าฮัท (Pizza Hut) หรือ สเวนเซนส์ (Swensen) เป็นต้น ซึ่งแม้ว่านักศึกษาจะมีได้บริโภคอาหารเหล่านี้ทุกวัน แต่เนื่องจากมีราคาค่อนข้างสูงมากเมื่อเทียบกับอาหารที่อยู่ในชุมชน จึงทำให้สัดส่วนของการใช้จ่ายด้านอาหารของนักศึกษาเข้ามาอยู่ในย่านรังสิตค่อนข้างมาก การใช้จ่ายในด้านการเดินทางก็เป็นการใช้จ่ายอีกประเภทหนึ่งที่มีสัดส่วนอยู่ในย่านนี้มากเช่นกัน เนื่องมาจากบทบาทของการเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่งในพื้นที่จึงทำให้นักศึกษาและบุคลากรที่จะเดินทางไปมาระหว่างชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือภูมิภาคอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องเข้ามาในย่านรังสิตนี้ก่อน ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายอื่นๆ มากขึ้นตามไปด้วย

โดยอาจจำแนกกิจกรรมและสถานที่ซึ่งมีการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากร ในบริเวณ ย่านรังสิต ออกเป็นสามประเด็นหลักๆ ตามการใช้จ่าย ได้แก่

1) การใช้จ่ายด้านอาหาร ส่วนใหญ่อยู่ตามร้านอาหาร Fast Food ที่อยู่ในห้างต่างๆ โดยเฉพาะในห้างเซียร์ รังสิต และห้างโลตัส ส่วนในห้างฟิวเจอร์ปาร์ค เมเจอร์รังสิตและห้างคาร์ฟูร์ นั้นก็มีนักศึกษาบางส่วนไปใช้บริการอยู่บ้าง แต่ผู้ที่ไปใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของคณาจารย์และกลุ่มครอบครัวที่พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรย่านรังสิต-นครนายก โดยกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหารที่กลุ่มนักศึกษาแทบไม่ได้ไปใช้บริการเลย ได้แก่ ตลาดสี่มุมเมือง ห้างแมคโคร และห้างเมอริคิงส์ รังสิต

2) การใช้จ่ายในการซื้อสินค้าที่ไม่มีในชุมชนใกล้เคียงกับที่พักอาศัย หรือการซื้อของใช้ทั่วไปในปริมาณมากๆ โดยห้างเซียร์ รังสิต เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าประเภทเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ซึ่งนักศึกษาต้องใช้ในการเรียน และห้างโลตัส จะเป็นห้างที่นักศึกษาโดยเฉพาะที่อาศัยอยู่ในหอพัก เข้ามาจับจ่ายซื้อของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวันเนื่องจากมีสินค้าให้เลือกมากกว่าร้านค้าในชุมชนที่พักอาศัยรวมทั้งมีราคาถูกกว่า

3) การใช้จ่ายในด้านการเดินทางทั้งการเดินทางเพื่อเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในพื้นที่ และการเดินทางไปยังพื้นที่อื่นๆ โดยเฉพาะไปยังกรุงเทพมหานคร ประเภทการเดินทางซึ่งเป็นที่นิยมของนักศึกษาเป็นอย่างมากคือการเดินทางโดยรถตู้โดยสาร เนื่องจากสะดวกสบายกว่าการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง และราคาถูกกว่าการเดินทางโดยรถแท็กซี่ อีกทั้งมีเส้นทางเดินรถไปยังสถานที่ซึ่งนักศึกษานิยมไปพักผ่อนหย่อนใจหรือจับจ่ายซื้อของในกรุงเทพมหานคร อย่างเซ็นทรัลลาดพร้าว หรือสยามสแควร์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การเข้ามาจับจ่ายใช้สอยและบริโภคของนักศึกษาส่วนใหญ่ที่เข้ามาในย่านรังสิตนี้ มีปัจจัยอยู่สองประการ ประการแรกได้แก่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ คือการเข้ามาเนื่องจากความเป็นศูนย์กลางของย่านรังสิตซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์การค้าที่มีสินค้าและบริการให้เลือกซื้อ มากกว่าและเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่ง ประการที่สองมาจากปัจจัยทางสังคมอันเนื่องมาจากค่านิยมและกระแสความนิยมต่อกิจกรรมหรือสถานที่ต่างๆ เช่น ค่านิยมในการบริโภคอาหารแบบตะวันตก ค่านิยมและความชอบในการชมภาพยนตร์ตะวันตกซึ่งจะแตกต่างจากความชอบของกลุ่มคณาจารย์หรือกลุ่มครอบครัวซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของพื้นที่ หรือความนิยมในแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในกรุงเทพมหานครที่เป็นแหล่งรวมของกลุ่มนักศึกษาในวัยเดียวกัน โดยปัจจัยทางสังคมนี้มีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมค่าใช้จ่ายและการเดินทางของนักศึกษารวมไปถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามมาในพื้นที่

การใช้ประโยชน์อาคาร

	ที่พักอาศัย		คลังสินค้า
	ที่พักอาศัยกึ่งพาณิชยกรรม		สถาบันราชการ
	พาณิชยกรรม		สถาบันการศึกษา
	โรงงานอุตสาหกรรม		สถาบันศาสนา

แผนที่ 5.2 กิจกรรมที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ
ในชุมชนรังสิต

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2545

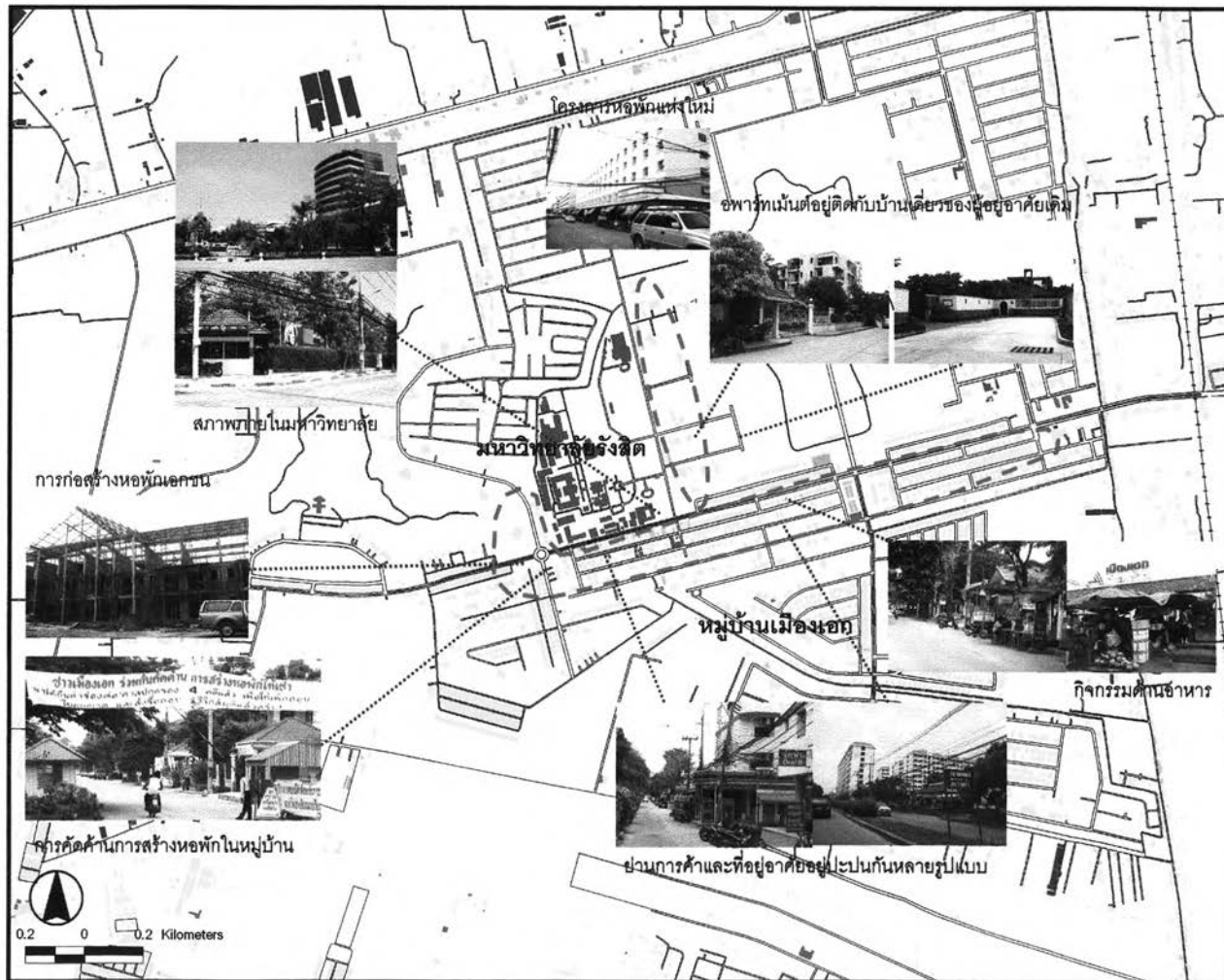
วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจับจ่ายใช้สอยของนักศึกษาและบุคลากรในชุมชนรังสิตนั้น ที่เห็นได้ชัดคือการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ของนักศึกษาและบุคลากรเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา การจราจรติดขัด และปัญหามลพิษจากท้องถนน ปัญหาความเปลี่ยนแปลงทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย ในการเดินทางเข้ามาสู่พื้นที่ รวมไปถึงจนถึงการใช้ที่ดินที่ไม่เป็นระเบียบและขาดการวางแผน

5.4.2 หมู่บ้านเมืองเอก

เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชนรังสิตซึ่งได้รับผลกระทบของมหาวิทยาลัยอย่างเห็นได้ชัดที่สุด แห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่สร้างขึ้นพร้อมกับมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเดิมที ได้ประชาสัมพันธ์ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีมหาวิทยาลัยไว้สำหรับบริการผู้พักอาศัยและประชาชนในพื้นที่ ใกล้เคียง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยรังสิตนับว่าเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ จึงมีนักศึกษาจากทั้งกรุงเทพมหานครและภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศเข้ามาศึกษาเป็น จำนวนมาก ทำให้มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาและขยายการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ขณะที่หอพักของมหาวิทยาลัยนั้นสามารถรับนักศึกษาเข้าพักได้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น อีกทั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่นั้นต้องการความอิสระและเป็นส่วนตัว จึงทำให้เกิดอุปสงค์ต่อที่พักอาศัยใน พื้นที่เป็นจำนวนมาก ขณะที่พื้นที่โดยรอบนั้นเป็นบ้านในโครงการจัดสรร ทำให้ไม่มีที่ว่างในการ พัฒนาย่านพักอาศัยขึ้นมาใหม่ ดังนั้นจึงมีการปรับเปลี่ยนสภาพจากบ้านพักอาศัยโดยรอบให้ เป็นที่อยู่อาศัยของนักศึกษา ทั้งในรูปของบ้านเช่า หอพัก อพาร์ทเมนต์และคอนโดเนียม ทั้งยัง มีการปรับสภาพบ้านมาทำธุรกิจการค้าและบริการที่ให้บริการนักศึกษาที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายรูป ร้านขายยา คลินิก และสถานบันเทิง เป็นต้น

การใช้พื้นที่ย่านพักอาศัยของนักศึกษาในหมู่บ้านเมืองเอกนั้น แม้ว่าจะก่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก แต่ก็ส่งผลให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมากต่อผู้อาศัยในหมู่บ้าน ทั้งในเรื่องของการจราจร ความคับคั่งและการจอดรถกีดขวางการจราจร ภูมิทัศน์ของหมู่บ้าน และปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาบางกลุ่มที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับผู้อยู่อาศัยเดิม ที่ดินหลายแปลงได้ถูกขายให้กับนักลงทุนเพื่อสร้างอพาร์ทเมนต์ ทำให้บ้านข้างเคียงขาดความเป็น ส่วนตัวและความไม่สะดวกในการเข้าออกบ้าน นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องการจัดการขยะและ น้ำเสียในชุมชนซึ่งมีมากกว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลให้ขาดความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ซึ่งในปัจจุบันผู้อยู่อาศัยบางส่วนได้ดำเนินการคัดค้านไม่ให้มีการสร้างหอพักหรืออพาร์ทเมนต์ขึ้นอีก แต่อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของกิจการประเภทที่พักอาศัยในชุมชนก็ยังไม่มิตีท่าว่าจะชะลอตัวลง แต่อย่างใด ซึ่งคาดว่าผลกระทบด้านลบของมหาวิทยาลัยรังสิตที่มีต่อหมู่บ้านเมืองเอกนั้นก็ จะยังคงมีต่อไปในอนาคตและเป็นปัญหาที่จะต้องหาทางแก้ไขต่อไป

การใช้ประโยชน์อาคาร

- ที่พักอาศัย
- ที่พักอาศัยกึ่งพาณิชยกรรม
- พาณิชยกรรม
- โรงงานอุตสาหกรรม
- คลังสินค้า
- สถาบันราชการ
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา

แผนที่ 5.3 กิจกรรมที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ในหมู่บ้านเมืองเอก

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2545

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

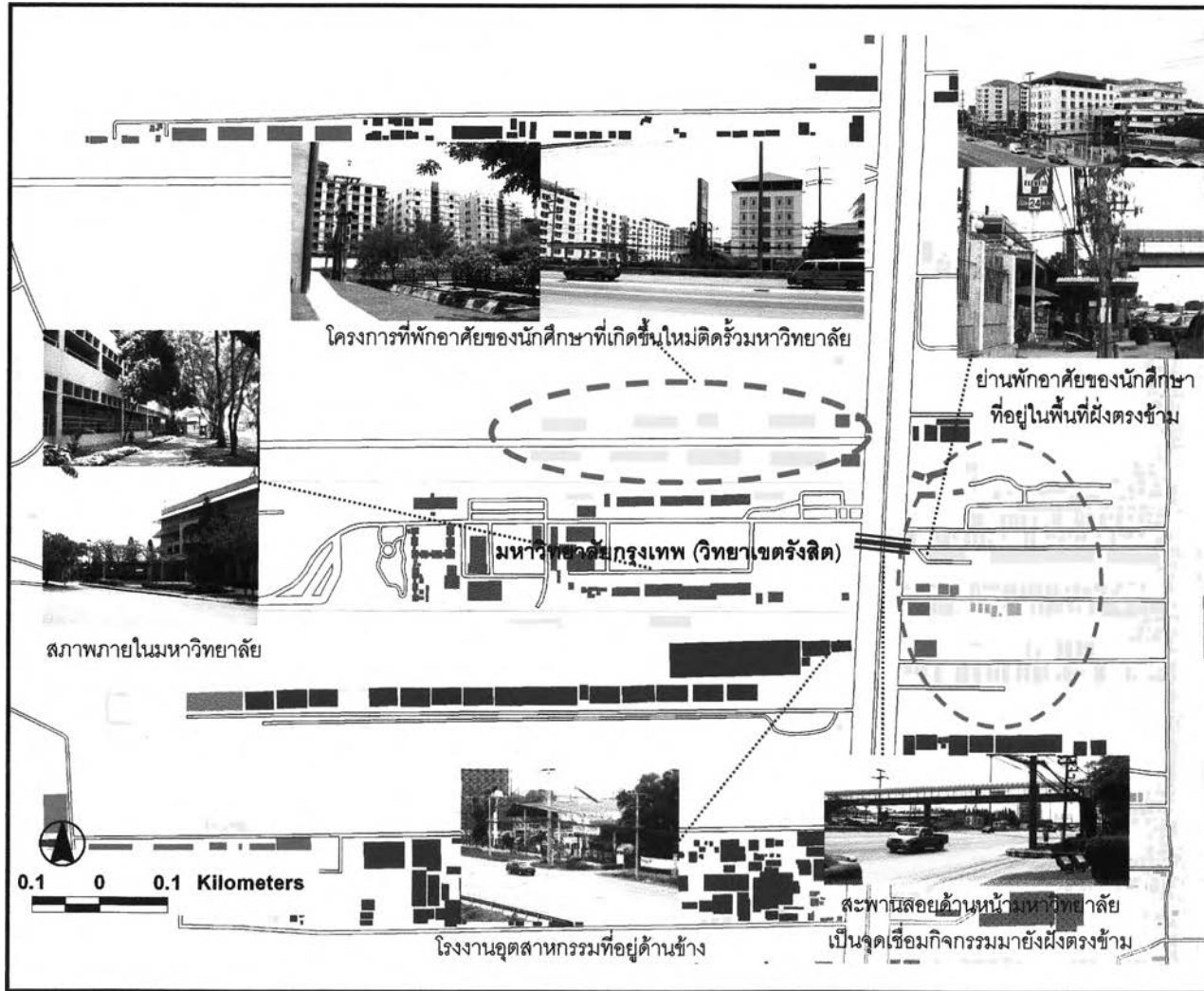
5.4.3 ชุมชนคลองหลวง

บริเวณได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่ ย่านที่พักอาศัยฝั่งตรงข้ามกับมหาวิทยาลัยซึ่งเชื่อมกันด้วยสะพานลอยที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพสร้างขึ้นเพื่อบริการนักศึกษา ทำให้มีการก่อสร้างอาคารพักอาศัยไว้สำหรับบริการนักศึกษาขึ้นจำนวนมาก ทั้งในรูปแบบหอพักเอกชน อพาร์ทเมนต์ และ คอนโดมิเนียม โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันตั้งอยู่ในชุมชน ได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านเสริมสวย ร้านอาหารและร้านถ่ายเอกสาร นอกจากนี้ปัจจุบันกำลังมีการพัฒนาพื้นที่ด้านข้างมหาวิทยาลัยกรุงเทพให้เป็นโครงการที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา โดยพื้นที่ทั้งสองบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ว่างซึ่งอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยมากที่สุดที่เหลืออยู่ เนื่องจากพื้นที่ส่วนอื่นๆ ที่ติดถนนพหลโยธินโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพนั้นเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โกดัง และร้านขายเครื่องจักรกลต่างๆ ทำให้มีข้อจำกัดในการขยายตัวของที่อยู่อาศัยรอบมหาวิทยาลัย ส่วนพื้นที่อื่นๆ ของชุมชนคลองหลวงนั้น นักศึกษาแทบไม่ได้เข้าไปใช้บริการเลย

5.4.4 ชุมชนบางชั้น

ผลกระทบที่อยู่ในชุมชนบางชั้นเกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ก่อให้เกิดย่านพักอาศัยในบริเวณด้านข้างมหาวิทยาลัยในพื้นที่เกษตรกรรมเดิม โดยเชื่อมกับประตูด้านข้างของมหาวิทยาลัย สาเหตุที่มีการพัฒนาย่านที่พักอาศัยในบริเวณนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่บริเวณด้านหน้ามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นชุมชนเดิมและมีที่ว่างเหลือไม่มากนัก อีกทั้งการเดินทางเข้าไปยังอีกฟากหนึ่งของถนนพหลโยธินซึ่งเป็นทางหลวงสายหลักนั้นทำได้ค่อนข้างลำบาก นอกจากนี้ แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีหอพักไว้บริการนักศึกษาอยู่ค่อนข้างมาก แต่นักศึกษาบางส่วนนั้นเลือกที่จะมาพักอาศัยอยู่ในหอพักเอกชนหรืออพาร์ทเมนต์ด้านข้าง เนื่องจากต้องการความอิสระและความเป็นส่วนตัว แต่ขณะเดียวกันก็ยังต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทางไปเรียนทุกวัน โดยในย่านพักอาศัยดังกล่าวจะมีกิจกรรมการค้าและบริการสำหรับรองรับการใช้จ่ายของนักศึกษา ได้แก่ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านเสริมสวย ร้านเกมส์และอินเทอร์เน็ต ร้านเช่าวีซีดี และร้านซักรีด เป็นต้น แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะยังไม่มีลักษณะที่เป็นชุมชนอย่างชัดเจน แต่ก็มีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปตามแนวถนนด้านข้างเพื่อตอบสนองปริมาณความต้องการด้านที่พักอาศัยของนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุกปี

นอกจากนั้นชุมชนยังได้รับผลกระทบจากการใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรในร้านค้าภายในมหาวิทยาลัยซึ่งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าไปดำเนินกิจการ ได้แก่ ร้านค้าย่อยในโรงอาหารกลางและโรงอาหารของคณะต่างๆ นักศึกษาบางส่วนที่อาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยจะให้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในมหาวิทยาลัยและเดินทางไปใช้จ่ายยังกรุงเทพมหานครหรือย่านรังสิตโดยไม่เข้าไปในชุมชน เนื่องจากค่านิยมในการใช้จ่ายและความสะดวกในการเดินทางที่มีมากกว่า

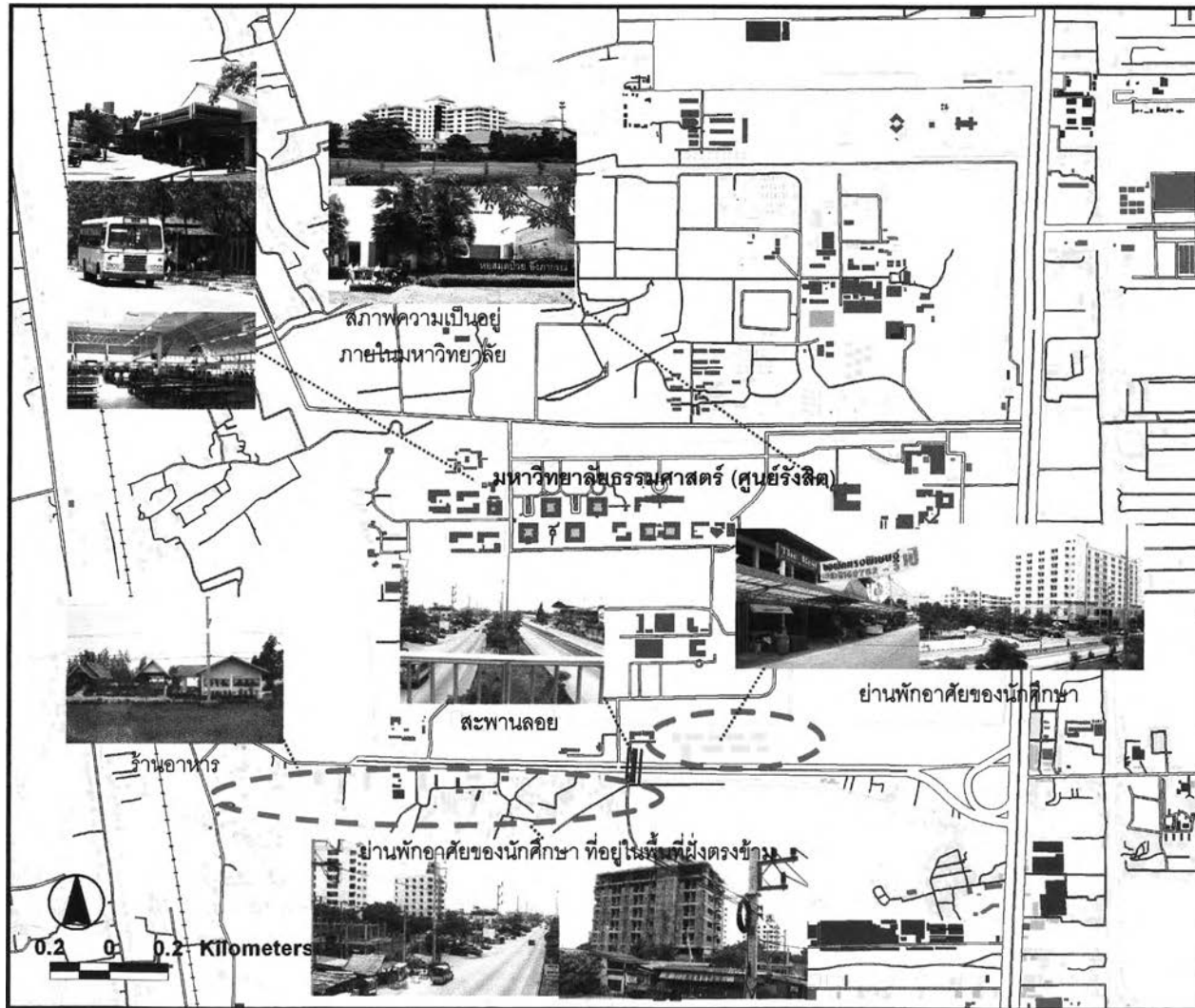
การใช้ประโยชน์อาคาร

- ที่พักอาศัย
- ที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์กรรม
- พาณิชยกรรม
- โรงงานอุตสาหกรรม
- คลังสินค้า
- สถาบันราชการ
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา

แผนที่ 5.4 กิจกรรมที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ในชุมชนคลองหลวง

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2545

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

การใช้ประโยชน์อาคาร

- ที่พักอาศัย
- ที่พักอาศัยถึงพาณิชยกรรม
- พาณิชยกรรม
- โรงงานอุตสาหกรรม
- คลังสินค้า
- สถาบันราชการ
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา

แผนที่ 5.5 กิจกรรมที่ได้รับผลกระทบ
ทางเศรษฐกิจ ในชุมชนบางชั้น

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2545

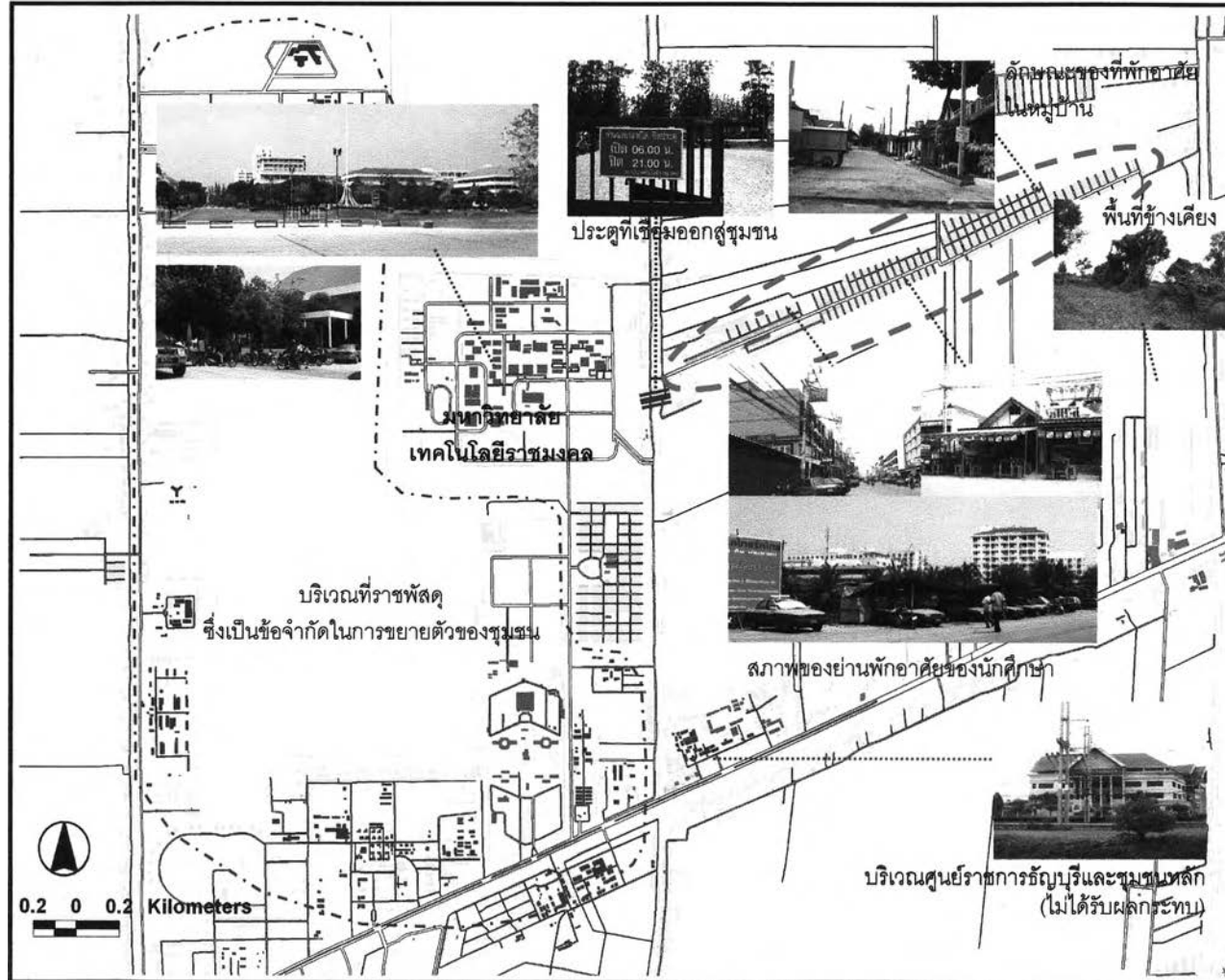
วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร

5.4.5 ชุมชนธัญบุรี

เนื่องจากที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลนั้นไม่ได้ตั้งอยู่ติดถนนสายรังสิต-นครนายกโดยตรง แต่ตั้งอยู่ลึกจากถนนเข้าไปพอสมควร ดังนั้นผลกระทบของมหาวิทยาลัยจึงไม่ได้เกิดกับชุมชนธัญบุรีดั้งเดิมมากนัก แต่กลับไปเกิดขึ้นในบริเวณด้านข้างของมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่เดิมเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรรสำหรับผู้มีรายได้ค่อนข้างน้อย โดยปัจจุบันมีการพัฒนาให้เป็นที่อยู่อาศัยของนักศึกษาทั้งในลักษณะอพาร์ทเมนท์ และบ้านเช่า และมีกิจกรรมการค้าและบริการต่างๆ มากมาย รวมทั้งเป็นท่ารถโดยสารประจำทางและท่ารถแท็กซี่ ให้บริการทั้งนักศึกษาและประชาชนที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง โดยมีการพัฒนากิจกรรมเหล่านี้ไปตามแนวของหมู่บ้านจัดสรรเป็นแนวยาวออกจากมหาวิทยาลัยและมีการขยายตัวออกไปโดยรอบจากพื้นที่หมู่บ้านเดิม

โดยภาพรวมแล้ว พบว่าพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในบริเวณที่ใกล้กับมหาวิทยาลัยมากที่สุด ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ว่างหรือเป็นย่านที่พักอาศัยเดิม เนื่องจากนักศึกษาต้องการความสะดวก ความอิสระ และต้องการอยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งกิจกรรมหลักในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะเดียวกันตามวิถีชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ ที่พักอาศัย อาหารของใช้ในชีวิตประจำวัน และสถานบันเทิง โดยพื้นที่ซึ่งเป็นย่านพักอาศัยของนักศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัยนี้เป็นพื้นที่ซึ่งเกิดขึ้นโดยมิได้มีการวางแผนมาก่อน ทำให้เกิดปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การขาดแคลนสาธารณูปโภค โดยเฉพาะน้ำประปาและการจัดเก็บขยะ การใช้ที่ดินขาดความเป็นระเบียบทำให้เกิดการรบกวนซึ่งกันและกัน การสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยเดิม ปัญหาความแออัดและความสับสนวุ่นวายของพื้นที่ ปัญหาการจราจรและที่จอดรถ รวมทั้งปัญหาการขยายตัวของพื้นที่อย่างไร้ทิศทางและการรุกรานพื้นที่เกษตรดั้งเดิม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า แม้สถาบันอุดมศึกษาจะนำมาซึ่งผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน ในด้านของการทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาการ ในรูปของรายได้และการจ้างงาน ไปจนถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดผลกระทบในด้านลบมากมายอันเนื่องมาจากการพัฒนาซึ่งขาดการวางแผนในภาพรวมตั้งแต่ต้น การขาดการประสานและร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย และขาดความตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญที่จะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

การใช้ประโยชน์อาคาร

- ที่พักอาศัย
- ที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์กรรม
- พาณิชยกรรม
- โรงงานอุตสาหกรรม
- คลังสินค้า
- สถาบันราชการ
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา

แผนที่ 5.6 กิจกรรมที่ได้รับผลกระทบ
ทางเศรษฐกิจ ในชุมชนธัญบุรี

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2545

วิทยานิพนธ์ : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร